

10.12.2018

Kirjastoverkkopalvelut,
FinELib

FinELibin ohjausryhmän kokous 10.12.2018

Aika	maanantai 10.12.2018 klo 13-16
Paikka	Kansalliskirjasto, Päärakennus, Yliopistonkatu 1, 2. krs, C222, Fabiania-kokoushuone
Läsnä	Riitta Pyykkö, vararehtori, Turun yliopisto, puheenjohtaja Tuula Hämäläinen, Team Leader, Knowledge Solutions, VTT Lea Kauppi, pääjohtaja, Suomen ympäristökeskus Eeva Klinga-Hyöty, tietopalvelupäällikkö, Haaga-Helia ammattikorkeakoulu Päivi Almgren, kirjastotoimen ylitarkastaja, Lounais-Suomen aluehallintovirasto Kristiina Kontiaisen varajäsenen etäyhteydellä) Tarja Koskimies, kirjastonjohtaja, Seinäjoen ammattikorkeakoulu (etäyhteydellä) Minna Niemi-Grundström, kirjastonjohtaja, Tampereen yliopisto Sirpa Suonpää, johtava asiantuntija, tietopalvelu, Luonnonvarakeskus (etäyhteydellä) Pia Södergård, överbibliotekarie, Åbo Akademi
Poissa	Kristiina Hormia-Poutanen, johtaja, Kansalliskirjasto/kirjastoverkkopalvelut Jouni Koski, rehtori, Laurea ammattikorkeakoulu Kristiina Kontiainen, ylitarkastaja, Etelä-Suomen aluehallintovirasto Anne Luoto-Halvari, ylitarkastaja, opetus- ja kulttuuriministeriö Liisa Rossi, järjestelmä- ja verkkopäällikkö, Kuopion kaupunginkirjasto Virva Nousiainen-Hiiri, toimistopäällikkö, Helsingin kaupunginkirjasto Tapani Sainio, ylitarkastaja, opetus- ja kulttuuriministeriö
Asiantuntijat	Paula Mikkonen, tietoasiantuntija, Kansalliskirjasto/FinELib Terhi Manninen, hankinta-asiantuntija, Kansalliskirjasto/FinELib Iina Peltonen, tietoasiantuntija, Kansalliskirjasto/FinELib Toni Vesterinen, hankinta-asiantuntija, Kansalliskirjasto/FinELib, sihteeri
Esittelijä	Arja Tuuliniemi, palvelupäällikkö, Kansalliskirjasto/FinELib

Esityslista

1. Kokouksen avaus, osallistujien toteaminen ja esityslistan hyväksyminen

Esitys:

Puheenjohtaja avaa kokouksen ja toteaa osallistujat. Tuula Hämäläisen varajäsen Elina Kähö Valtioneuvostosta siirtyy muihin tehtäviin ja hänen tilalleen tulee FinELibin ohjausryhmään Tuulan varajäseneksi Leena Palmén myös Valtioneuvostosta. Hyväksyttäneen varajäsenyyys.

Hyväksyttäneen esityslista.

Tiedoksi kahden ed. kokouksen (3/2018 ja 3b/2018) hyväksytyt pöytäkirjat (Liite 1, 2).

Keskustelu:

Puheenjohtaja avasi kokouksen kello 13.04.

Päätös:

Hyväksyttiin Leena Palmén Valtioneuvostosta Tuula Hämäläisen varajäseneksi. Esityslista hyväksyttiin.

Kirjastoverkkopalvelut,
FinELib

2. Lehtipakettien ja uusien aineistojen neuvottelutilanne

FinELib-konsortio valitsi kymmenen uutta aineistokokonaisuutta FinELibin neuvotteluihin. Neuvottelujen tavoitteena on saada aineistot hankituksi FinELib-konsortion kautta. Neuvottelut ovat päättyneet tuloksettomina seitsemän aineiston osalta (LM Information Deliveryn ePress ja eMagz, Alma Talentin Verkkokirjahylly ja Bisneskirjasto, Rakennustiedon tietopalvelut ja Duodecimin Terveysportti ja Oppiportti), neuvottelut ovat edelleen käynnissä kolmen aineiston osalta (Royal Society of Chemistyn paketit, Science-lehdet ja Statista-tietokanta).

Lehtipakettineuvotteluissa konsortio on neuvotellut sekä pääsystä lehtipakettien lehtiin että avoimesta julkaisemisesta. Neuvottelutilannetta on käsitelty FinELibin lehtipakettineuvottelujen strategiaryhmässä.

Esitys:

Arja Tuuliniemi esittelee uusien aineistojen ja lehtipakettien neuvottelutilanteen. Keskustellaan esittelyn perusteella (Liite 3).

Keskustelu:

Arja Tuuliniemi ja Toni Vesterinen esittelivät uusien aineistojen ja lehtipakettien neuvottelutilannetta.

Todettiin, että kotimaisten kustantajien osalta uusien aineistojen neuvottelut ovat päättyneet tuloksettomina. Kolmen muun uuden aineiston osalta neuvottelut jatkuvat.

FinELibin lehtipakettineuvottelujen strategiaryhmä on todennut, että Wileyn ja Taylor&Francisin tarjouksia ei voida hyväksyä. Ohjausryhmä oli strategiaryhmän kanssa yhtä mieltä siitä, että pitkäaikaiskäytön tulee sisältyä sopimuksiin.

Jos Wileyn ja Taylor & Francisin kanssa ei päästä sopimukseen, FinELib-konsortio ja kirjastot pyrkivät helpottamaan tutkijoiden ja opiskelijoiden pääsyä artikkeleihin. Tätä varten konsortio on perustanut Alternative Access-työryhmän. Lisäksi selvitetään pitkäaikaiskäyttö kummankin aineiston osalta ja informoidaan kirjastoja ja tutkijoita.

Päätös:

Wileyille ja Taylor&Francisille ilmoitetaan, että niiden nykyisiä tarjouksia ei voida hyväksyä. Konsortio varautuu kyseisten aineistojen osalta sopimuksettomaan tilaan.

3. Kansallinen avoimen julkaisemisen strategia ja cOAlition S:n periaatteet

Tieteellisten Seurain Valtuuskunta on osana valtakunnallista avoimen tieteen koordinoititehtäväänsä aloittanut avoimen tieteen strategian valmistelun. Strategiaa valmistellaan strategiaryhmän¹ ja asiantuntijaryhmien² voimin. Kristiina Hormia on mukana strategiaryhmässä ja Anu Alaterä on vetäjänä julkaisemisen avoimuuden kv. työryhmässä.

16 tutkimusrahoittajan (ml. Suomen Akatemia) yhteenliittymä cOAlition S on julkaissut avoimen julkaisemisen toimenpideohjelman³, joka on avoinna kommentoinnille⁴ 1.2.2019

¹ <https://avointiede.fi/fi/koordinaatio/strategiaryhm%C3%A4>

² <https://avointiede.fi/fi/asiantuntijaryhmat>

³ <https://www.coalition-s.org/implementation-guidance-on-plan-s-now-open-for-public-feedback/>

⁴ <https://www.coalition-s.org/feedback/>

10.12.2018

Kirjastoverkkopalvelut,
FinELib

saakka. Toimenpideohjelmassa tarkennetaan, miten rahoittajien avoimen julkaisemisen periaatteet toteutetaan.

Esitys:

Arja Tuuliniemi ja Anu Alaterä esittelevät kansallisen avoimen julkaisemisen strategiatyötä sekä cOAlition S:n avoimen julkaisemisen toimenpideohjelmaa (Liitteet 4 ja 5). Keskustellaan esittelystä.

Keskustelu:

Arja Tuuliniemi esitteli kansallisen avoimen julkaisemisen strategiatyötä sekä cOAlition S:n avoimen julkaisemisen toimenpideohjelmaa. Kansallisen avoimen julkaisemisen strategian ensimmäinen luonnoksen kommenttikierros on päättynyt. Kristiina Hormia on mukana Avoimen tieteen strategiaryhmässä ja Anu Alaterä on vetäjänä julkaisemisen avoimuuden kv. työryhmässä.

cOAlition S:n toimenpideohjelma on kommentoitavana 1.2.2019 asti. Toimenpideohjelmaa kehitetään saatavien kommenttien kautta.

Päätös:

Seurataan kansallisen avoimen julkaisemisen strategian ja cOAlition S:n toimenpideohjelman kehittymistä, osallistutaan niiden kommentointiin ja käsitellään asiaa ohjausryhmän vuoden 2019 kokouksissa.

4. FinELibin strategian toimenpideohjelma 2019

Esitys:

Arja Tuuliniemi esittelee luonnoksen toimenpideohjelmaksi (Liite 6 ja 7). Päätetään toimenpideohjelmasta.

Keskustelu:

Arja Tuuliniemi esitteli luonnoksen FinELibin strategian vuoden 2019 toimenpideohjelmasta.

Julkaisujen avoimen saatavuuden osalta kustantajaneuvottelut jatkuvat vuonna 2019. Todettiin, että avoin julkaiseminen voi tuoda muutoksia kustannusvirtoihin eri tasoilla: organisaatioiden sisällä, konsortiossa ja siihen miten tutkimusta rahoitetaan. Konsortion sisäisen kustannustenjaon osalta todettiin, että kustannustenjakomallin käyttöä konsortiossa selvitetään myöhemmin keväällä, kun avoimen tieteen linjaukset on päätetty. FinELib-toimisto tekee myös esityksen ohjausryhmälle siitä, miten konsortio voi tukea mahdollisia uusia OA-julkaisukanavia. Tässä tulee huomioida mahdollinen kansainvälinen yhteistyö. Kotimaisten ammattilehtien osalta selvitetään yhdessä konsortion ammattikorkeakoulujäsenten kanssa mahdollisuutta lisätä avointa julkaisemista.

Lisenssien laajentamisen piloteissa on käyty neuvotteluja seitsemän aineiston osalta. Neljän aineiston kohdalla saatiin yhteislisenssi, mutta vain yhteen aineistoon saatiin hintahyötyä. Pilottien loppuraporttia käsitellään seuraavassa ohjausryhmässä.

Täydennyskoulutuksen osalta todettiin, että Opetus- ja kulttuuriministeriö tekee parhaillaan selvitystä erikoistumiskoulutuksesta ja muutoksia on odotettavissa, joten FinELib-konsortion ei kannata vuoden 2019 aikana selvittää mahdollista laajennusta täydennyskoulutuksen ryhmiin.

Kotimaisten tietokirjojen sähköistä tarjontaa ei selvitetä vuonna 2019.

10.12.2018

Kirjastoverkkopalvelut,
FinELib

Lisäksi todettiin, että konsortiossa tehdään vuoden 2019 aikana tiedonkeruu Open Access-kustannuksista. Konsortion roolia julkaisujen avoimen saatavuuden infrastruktuureihin liittyen tarkastellaan ohjausryhmässä vuonna 2019.

Päätös:

Toteutetaan toimenpideohjelma esityksen mukaan. Ohjausryhmä käsittelee vuoden 2019 kokouksissaan vielä konsortion kustannustenjakomallia, tukea mahdollisille uusille julkaisukanaville ja infrastruktuureille.

5. FinELibin neuvottelutulos: tämänhetkinen tilanne avoimien artikkeleiden määrässä

Esitys:

Iina Peltonen esittelee alustavia tuloksia lehtipakettineuvotteluissa avoimiksi saaduista artikkeleista (Liite 8). Keskustellaan tuloksesta.

Keskustelu:

Todettiin, että niissä aineistoissa joissa kustantajat eivät ilmoita tutkijalle mahdollisuudesta julkaista artikkelit avoimena osana FinELib-sopimuksia, avoimena julkaistujen artikkeleiden määrä on erittäin pieni. FinELibin verkkosivuille kootaan tietoa avoimena julkaistuista artikkeleista ja niihin liittyvistä kustannuksista.

Päätös:

Seurataan avoimena julkaistujen artikkelin määrän ja niihin liittyvien kustannusten kehittymistä.

6. Muut asiat

Kirjastoverkkopalvelut (mukaan lukien FinELib-toimisto) muuttaa keskustaan, Fabianian tiloihin tammikuussa 2019.

7. Tiedotusasiat

7.1. Helsingin yliopiston rehtori Jari Niemelä on nimittänyt Cecilia af Forsellesin Kansalliskirjaston ylikirjastonhoitajan tehtävään. Uusi ylikirjastonhoitaja aloittaa tehtävässä 7.1.2019.

8. Seuraava kokous

Ohjausryhmän seuraava kokous on 18.2.2019 alkavalla viikolla. FinELib-toimisto lähettää Doodle-kyselyn ohjausryhmän jäsenille päivästä. [Seuraavan ohjausryhmän kokousajaksi on päätetty keskiviikko 20.2.2019 klo 13.]

9. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.28.

LIITTEET

Liite 1. Kokouksen 3/18 pöytäkirja tiedoksi

(https://www.kiwi.fi/download/attachments/41027142/ohjausryhma_poytakirja_3_2018.pdf?version=1&modificationDate=1539344152556&api=v2)

10.12.2018

Kirjastoverkkopalvelut,
FinELib

Liite 2. Kokouksen 3b/18 pöytäkirja tiedoksi

(https://www.kiwi.fi/download/attachments/41027142/ohjausryhma_poytakirja_3b_2018.pdf?version=1&modificationDate=1541076054070&api=v2)

Liite 3. Lehtipakettineuvottelutilanne

Liite 4. Kansallisen avoimen julkaisemisen strategialuonnos

Liite 5. cOAlition S - toimenpideohjelmaluonnos

Liite 6. FinELib-strategian toimenpideohjelma 2017-2020

Liite 7. FinELib-strategian toimenpideohjelma 2019

Liite 8. FinELib: OA-artikkelitilastot